

Täysistunto

Tiistai 4.10.2022 klo 13.59—21.17

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonnlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta Hallituksen esitys HE 194/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Näyttää siltä, että ministeri ei ole paikalla. Mennään suoraan keskusteluun. Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

Anteeksi, nyt tulee ministeri paikalle.

Keskustelu

18.10 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen teille nyt, hyvät kollegat, lain arvonnlisäveron väliaikaisesta muuttamisesta:

Tässä esityksessä ehdotetaan sähkön ja henkilökuljetusten arvonnlisäveroa alennettavaksi. Se on osa toimenpidekokonaisuutta sähkön hinnan nopean nousun vaikutusten pehmentämiseksi.

Sähköenergian hinta on noussut voimakkaasti vuoden 21 lopusta lukien Suomessa ja muualla Euroopassa. Nousun ennustetaan pysyvän jyrkkänä tai muuttuvan jyrkemmäksi nyt alkavan talven aikana. Lisäksi Suomea ja koko Eurooppaa on kohdannut laaja-alainen inflaatio kuluvana vuonna. Tilastokeskuksen mukaan inflaatio oli heinäkuussa 7,8 prosenttia ja elokuussa 7,6, ja samanaikaisesti euroalueen korot ovat kääntyneet kasvuun. Korkeat sähköenergian hinnat heikentävät kotitalouksien taloudellista asemaa. Osalle kotitalouksia hinnannoususta voi aiheutua kohtuuttoman suuri kustannusten nousu.

Sähkön hintojen noususta kotitalouksille aiheutuvien haitallisten vaikutusten lieventämiseksi ehdotetaan, että sähkseen sovellettava arvonnlisäverokanta alennettaisiin määräajaisesti 24 prosentista kymmeneen prosenttiin. Sähkseen siirtoon sovellettaisiin edelleen yleistä verokantaa.

Esityksen tavoitteena on yksiselitteisesti alentaa sähkön kuluttajahintaa. Vaikka arvonnlisäveron alentamisen siirtyminen hintoihin on yleisesti ottaen epävarmaa ja sitä kautta epävarma poliittinen työkalu, tässä tilanteessa alennuksen arvioidaan siirtyvän lähes täysimääräisesti kuluttajahintoihin, mikä on oikein ja välttämätöntä ottaen huomioon esityksen merkittävän vaikutuksen myös valtiontalouteen.

Sähköä koskevaa verolievennystä sovellettaisiin joulukuun alusta tänä vuonna jatkuen 30. huhtikuuta 2023. Määräajan tavoitteena olisi kohdentaa alennus nimenomaan Suomes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2022 vp

sa vuoden kylmimmälle kaudelle, jolloin sähköenergian kulutus on korkeimmillaan lämmitystarpeesta johtuen.

Sähköenergian hintojen nousun lisäksi voimakas inflaatio ja korkojen nousu heikentää kotitalouksien ostovoimaa merkittävästi. Kotitalouksia ja niiden ostovoiman parantamista tuetaan ehdotuksella, jossa kotimaan henkilökuljetukset vapautettaisiin tässä samassa lakimuutoksessa määräaikaaisesti verosta, oikeuksin vähentää hankintoihin sisältyvä vero. Toimenpidettä sovellettaisiin neutraalisti kaikkiin nykyään verollisiin henkilökuljetusmuotoihin, kuten juna-, linja-auto-, taksi-, lentokone- ja laivakuljetuksiin. Tavoitteena on tässäkin alentaa kuluttajahintaa. Veronalennuksen arvioidaan siirtyvän ainakin osittain hintoihin. Siltä osin kuin alennus siirtyisi henkilökuljetusten hintoihin, kotitalouksien ostovoima paranisi.

Henkilökuljetuksia koskeva toimenpide olisi voimassa niin ikään määräaikaaisesti, 1. tammikuuta ensi vuoden alusta jatkuen huhtikuun loppuun 23.

Kaikkineen nämä nyt esittelemäni toimenpiteet alentaisivat valtion verotuottoja yhteensä arviolta 350 miljoonalla eurolla ensi vuoden osalta jakautuen seuraavasti: sähkön osuus 290 miljoonaa ja henkilökuljetusten osuus 60 miljoonaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt edustaja Niikko, olkaa hyvä.

18.13 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Marinin hallitus esittää, että sähkön arvonlisäverokanta alennettaisiin 24 prosentista kymmeneen prosenttiin joulukuusta huhtikuuhun. Hallitus haluaa alentaa sähkön maksuja 290 miljoonalla, ja sen lisäksi myös kotimaan henkilöliikenteen kuljetuksia vapautettaisiin määräaikaaisesti verosta. Kuluttajalle syntyvän edun arvioidaan olevan käytännössä 11,3 prosenttia tämän arvonlisäveron alennuksen kautta. Sähkönsiirron arvonlisävero puolestaan pysyy 24 prosentissa.

Tuki on tervetullut ja oikeasuuntainen mutta täysin riittämätön vastaus moninkertaistuvien sähkölaskujen kanssa kamppaileville suomalaisille. Lisäksi on epäselvää, siirtyykö alennus varmasti uusia sopimuksia solmivien kansalaisten hyödyksi vai energiayhtiöiden voitoksi. Voimme ainoastaan toivoa, että tuo pienikin hyöty todella siirtyisi täysimääräisesti kuluttajille saakka.

Vaikka maamme sijaitsee Euroopan kylmällä pohjoisreunalla, Suomi ei ole tukenut kansalaisiaan samassa määrin, tai edes lähes, kuin monet muut maat ovat kansalaisilleen tehneet. Muualla tukitoimia on tehty jo viime vuoden joulukuusta lähtien. Saksa julkaisi viime viikolla 200 miljardin euron sähkötukipaketin kotitalouksille ja yrityksille. Ruotsissa kotitalouksille kaavailun uusimman apupaketin summa on 2,8 miljardia euroa, Portugalissa 2,4 miljardia. Entä Suomessa? Vaivaiset 600 miljoonaa. Edes EU:n sähköhäätäpaketti ei näillä näkymin tule hyödyttämään suomalaisia.

Arvoisa puhemies! Pellervon taloustutkimuksen arvioiden mukaan ruuan hinta nousee tänä vuonna 11 prosenttia. Liha- ja maitotuotteiden hintojen arvioidaan nousevan loppuvuonna yli 20 prosenttia. Ruuan hinnan nousun arvioidaan jatkuvan myös ensi vuoden puolella. Lisäksi asuntolainojen korkomenot ovat kasvaneet merkittävästi. Myös polttoainekulut ovat kasvaneet. Sähkön arvonlisäveron alennus ei täten käytännössä riitä alentamaan kansalaisten kasvavia elinkustannuksia juuri nimellistä enempää, ja nyt puhutaan ainoastaan välttämättömyyksistä, joita jokaisen ihmisen pitää hankkia elääkseen: ruokaa, lämpöä, sähköä ja liikkumiseen olevaa polttoainetta. Kansalaisten ostovoiman heikentämi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2022 vp

nen tulee vaikuttamaan koko yhteiskuntaan pitkäksi ajaksi. Nämä seikat huomioiden sähkön arvonlisävero olisi ollut kohtuullista poistaa kokonaan ja kasvattaa myös muiden sähkötukien määriä. Miksi hallitus ei tätä halunnut tehdä, jää epäselväksi.

Arvoisa puhemies! Oikeasuhtaiset tukitoimet sähkölämmitteisessä omakotitalossa asuvien ja yrittäjien hyväksi olisivat olleet enemmän kuin tervetulleita tällä hetkellä. Kotitalousvähennys ja ylimääräinen lapsilisä eivät ole kuin kosmetiikka niiden kuluttajien osalta, joiden sähkölasku on jo nyt ja varsinkin tulevana talvena useita satoja euroja, tai jopa tuhat tai enemmän, kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen täytyy ottaa ihmisten hätä tosissaan. Tämä esitys ei riitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.17 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella ei ole ollut kovin monta seesteistä viikkoa vailla suuria globaalien tason mullistuksia. Ensin alkoi koronapandemia, ja keväällä Venäjä aloitti sodan Euroopassa. Näillä kriiseillä on ollut isoja seurauksia myös Suomelle, ja tällä esityksellä pyritään lieventämään niiden haitallisia seurauksia muun muassa joukkoliikenteelle.

Koronapandemian alussa nimittäin ihmisten liikkuminen väheni todella merkittävästi. Kansalaisia kehoitettiin pysymään kotona, välttämään liikkumista muualla kuin ulkoilmas-
sa ja pysymään poissa myös julkisesta liikenteestä. Liikkumisen väheneminen onkin ollut yksi merkittävä seuraus pandemiasta, ja yksi merkittävä kärsijä on ollut joukkoliikenne ja sitä kautta joukkoliikenteen järjestäjät. Vielä kaksi ja puoli vuotta myöhemmin siitä, kun koronapandemia alkoi, joukkoliikenteen kävijämäärät eivät ole palanneet koronaa edeltävälle tasolle. Kävijämäärän lasku näkyy tietysti suoraan myös joukkoliikenteen saamissa tuloissa. Laskeneet tulovirrat ovat asettaneet joukkoliikenteen järjestäjät ympäri maan varsin ahtaalle.

Joukkoliikennettä on pyritty tukemaan koronapandemian aikana, mutta laskeneiden matkustajamäärien myötä tilanne on erittäin vakava. Paine joukkoliikenteen hinnankorotuksiin on nyt merkittävä. Samalla kun meidän pitäisi nimenomaan ohjata ihmisiä yhä useammin käyttämään joukkoliikennettä siitä syystä, että haluamme torjua ilmastomuutosta ja myös vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttämistä, olisi täysin kestävämpää, jos joukkoliikenteen lippujen hinta kasvaisi.

No, jotta pystymme tätä tilannetta ehkäisemään ja jotta voimme tukea sekä joukkoliikennettä että sitä käyttäviä ihmisiä, on tämä tehokas päätös poistaa joukkoliikenteen arvonlisävero alkuvuoden neljän ensimmäisen kuukauden osalta hyvä. Tämä toimi tuo merkittävää helpotusta ja vähentää painetta korottaa hintoja.

Olen itse kuullut tästä alvialennuksesta tosi hyvää eri puolilta Suomea, eri joukkoliikenteen järjestäjiltä. Tämä on selvästi tervetullut ja toimiva keino. Joukkoliikenne ei ole tärkeää vain pienituloisten liikkumisen kannalta, vaan koko yhteiskuntamme kannalta. Joukkoliikenne on osa kestävästä liikennestä, ja ilmastoystävällisen yhteiskunnan täytyy tukea ja kannustaa joukkoliikenteen käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

18.19 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluan kiittää hallitusta tärkeästä esityksestä alentaa sähkön arvonlisäveroa väliaikaisesti 10 prosentilla tässä hyvin poik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2022 vp

keuksellisessa tilanteessa. Esityksen sisältämä sähkön arvonlisäveron laskeminen joulukuusta eteenpäin kylmimmiksi kuukausiksi tukee kotitalouksia sähkölaskun maksamisessa. Tämä on yksi osa hyvää kokonaisuutta, johon kuuluvat myös hallituksen valmistelemat määräaikainen sähkövähennys ja sähkötuki, jotka auttavat ihmisiä suurimpien sähkölaskujen kanssa. Haluan kuitenkin painottaa, että alennuksen toteutuksessa on todella tärkeää varmistaa, että arvonlisäveron lasku todellakin kohdistuu asiakkaan maksamaan hintaan eikä jää niin sanotusti välikäsien taskuun.

Arvoisa puhemies! Nyt tehdyt toimet ovat tärkeitä tukiratkaisuja, joilla tulevana talvena osittain ehkäistään kotitalouksien kannalta kohtuuttomia tilanteita, missä kotitalouksien rahat eivät yksinkertaisesti riitä sähkölaskun maksamiseen. [Mika Niikko: Ei riitä, ei!] Tarvitsemme mielestäni kuitenkin kipeästi myös ratkaisuja, joilla voidaan vaikuttaa energiamarkkinoiden kautta energiahintoihin. Kannustankin edelleen työ- ja elinkeinoministeriötä ja myös ministeri Lintilää, joiden vastuulla nämä kysymykset ovat, hakemaan aktiivisesti vaikuttavia ratkaisuja myös energiahintojen nousun hillitsemiseksi niin kansallisella kuin myös EU-tasolla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

18.21 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille asian esittelystä.

Ensinnäkin totean, että sähköä koskevat esitykset arvonlisäverotuksen osalta ovat hyviä ja niitä kannatan, mutta, puhemies, puheenvuoroni keskittyy nyt tähän joukkoliikenteen kysymykseen, koska olemme aloittaneet sen käsittelyn nyt verojaostossa ja on ilmennyt, että tähän liittyy kyllä itse asiassa aika suuriakin ongelmia.

Ensinnäkin totean, että HSL täällä pääkaupunkiseudulla on tyrmännyt tämän mallin ja todennut tosiaan niin, että tällainen määräaikainen arvonlisäverotuksen kevennys tuo HSL:lle miljoonien eurojen lisäkustannukset, mikä tarkoittaisi sitä, että tosiasiasa tästä alvin kevennyksestä ei ole heille siis hyötyä. Se ei auta siihen, että pääkaupunkiseudulla voitaisiin tosiasiasa antaa joustoa ja tukea joukkoliikenteen lippujen hintojen laskuun. HSL on vedonnut hallitukseen, että tämän alvilaskun sijasta pohdittaisiin suoraa tukimallia. Herra puhemies, on tosissaan näin, että nämä määräaikaiset veronkevennykset, erityisesti alvin osalta, ovat aika hankalia ja monimutkaisia monessakin mielessä. Näkisin myös, että joukkoliikenteen tukemiseksi tämä suora tuki olisi ollut työkaluna mielestäni paremmin kohdentuva, sillä täytyy nyt, herra puhemies, sanoa, että kaikenlaista ajattelin, että eduskunta-aikanani tulen näkemään, mutta että näkisin päivän, jolloin vasemmistoliitto ja vihreät tukevat eduskunnassa sellaista verolakia, jolla kevennetään kotimaan lentoliikenteen arvonlisäverokohtelua... Herra puhemies, merkataan tähän päivään, että tämäkin päivä on nyt sitten nähty, sillä tosiasiasa tämä alvialennus koskee kaikkia liikennemuotoja, ja tietysti on ihan mielenkiintoista tietää, milläköhän tavalla vihreät ovat tämän kevennyksen tuonne omaan kenttäänsä ja tukijoilleen perustelleet, koska näen tässä kyllä ihan ilmeisen ristiriidan. Voi olla, puhemies, että en nyt kaikkea aivan tässä ymmärrä, mutta varmasti vaikka edustaja Pitko kertoo, miksi tähän ratkaisuun on päädytty.

Herra puhemies! Lyhyesti siis: Tähän asiaan liittyy myös isoja haasteita, ja kysyisinkin ministeriltä: miten ministeri näkee, olisiko sittenkin tällainen rajattu suora tuki tässä tilanteessa ollutkin joukkoliikenteen osalta parempi vaihtoehto kuin tämä määräaikainen alvin lasku, johon liittyy isoja haasteita? Tulemme käymään tämän verojaostossa hyvin tark-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2022 vp

kaan läpi ja kuulemme laajasti lausunnonantajia, sidosryhmiä, ja katsomme, mikä tässä on sitten paras tapa mennä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

18.24 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tietysti täytyy edustaja Marttiselle todeta, että Suomessa on joukkoliikennettä muuallakin kuin Helsingissä — se on ehkä kokoomukselle hankala tiedostaa, mutta kyllä meillä Jyväskylässä, Oulussa tai Joensuuassakin on joukkoliikennettä, ja siellä on joukkoliikenteen järjestäjiä. Ei tämä nyt pelkästään Helsinkiä sinällään koske.

Mutta minusta te kysytte, edustaja Marttinen, ihan oikeita kysymyksiä. Toki itse ajattelen niin, jos puhutaan vaikka lentoliikenteestä, että maakuntien lentoliikenne on syytä turvata. Tässä olemme saaneet kokoomuksesta kyllä myös tukea, ja kiitän siitä. Te ymmärrätte hyvin, että tarvitsemme elinkeinoelämälle, turismille, korkeakoulutukselle myös sujuvia liikenneyhteyksiä, ja olen iloinen, että tätä tukea on tullut hallitus—oppositio-rajojen yli liittyen maakuntien lentoliikenteeseen.

Mutta, arvoisa herra puhemies, mitä tulee sähkön arvonlisäveroon ja ylipäättään tähän energiakriisiin, joka Suomessa näkyy aivan niin kuin muuallakin Euroopassa — syyt me tunnemme — tämä sähkön arvonlisäveron alentaminen on yksi hyvä keino. Mielestäni myös verovähennys, josta hallitus on kertonut, ja pienituloisten tukeminen ovat äärettömän arvokkaita keinoja. Totta on sekin, että yhteiskunta ei tässä kriisissä ihan kaikkia iskuja voi ottaa vastaan.

Mutta ministeriltä olisin halunnut kysyä. Tämä kohtelee myös monia yrittäjiä aika hankalalla tavalla, oli kysymys sitten maatalousyrittäjistä, vaikkapa huoltoasemaketjujen yrittäjistä tai ylipäättään yrityksistä, joilla sähkönkulutus on aika kova, ja osalla voi olla senkaltaiset sopimukset, että sähkön hinta pysyy hyvinkin kurissa, kun taas toisilla sopimukset ovat jo loppuneet tai katkolla vaikkapa vuodenvaihteessa, mikä tietysti aiheuttaa sen tilanteen, että näitä nousseita energiakustannuksia on aika hankala laittaa hintoihin, kun välttämättä se viereinen yritys ei näin joudu tekemään.

Oletteko pohtineet hallituksessa mahdollisesti — tiedostaen toki senkin, että julkinen sektori velkaantuu valtavasti, mutta verrannolliset kustannukset siitä, että meillä yrittäjät joutuvat suuriin ongelmiin, ovat varmasti suurempia — miten voisimme tässä vaikeassa tilanteessa ja tämän vaikean tilanteen yli auttaa elinvoimaisia yrityksiä, jotta sitten — kun jo joidenkin ennusteiden mukaan ehkä kesää kohti tullessa energian hinnatkin alkavat taas maltillistua — pääsisimme ikään kuin tämän pahimman tilanteen yli?

On totta, että muualla Euroopassa on tuettu ja tuetaan aika voimallisestikin yrityksiä. Toki erilaisilla kansantalouksilla on erilaiset mahdollisuudet siihen, mutta nyt lienee yhteiskunnan etu, että tämän vaikeimman tilanteen kuorma — jos ei koko kuorma niin ainakin merkittävä osa — autetaan, jotta meillä elinkelpoiset yritykset selviävät myös tämän talven yli.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.27 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille, aivan loistavia esityksiä molemmat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2022 vp

Toivon todella — ja näin meidän tulee vaatia — että ne siirtyvät sinne hintoihin, olipa kyse julkisen liikenteen lipuista tai etenkin sähkölaskusta. Jos mietitään vaikkapa rintamamiestalon leskirouvaa ja tilannetta, jossa sähkön hinta jopa kymmenkertaistuu alle viidestä sentistä 50 senttiin nyt syksyn myötä, jos sopimus tässä katkeaa, [Mika Niikko: 15 prosenttia on riittävä tuki, niinkö?] niin nämä ihmiset tarvitsevat kaiken mahdollisen tuen meiltä. Onneksi tässä on monenlaisia elementtejä, on tullut vastaantuloa eläkeindeksissä ja on myös muita toimia, mutta tämä osaltaan on todella merkittävä, ja koska todella vaikea olisi ollut löytää sellaista hyvin kohdentuvaa toimea, niin minusta on parempi, että autetaan joka tapauksessa, vaikka joku voi purnata sitä, että ihan kaikki tätä eivät olisi edes tarvinneet. Tämä on vähän sama asia kuin koronatuissa: Loppujen lopuksihan Suomea on kiitelty, että me selvitettiin koronasta todella hienosti, kun oltiin riittävän ajoissa liikkeellä. Minun mielestäni tässä on vähän sama asia, että on parempi maalata laajalla pensselillä, niin ettei jää väliinputoajia, kuin se, että oltaisiin epätoivoisesti etsitty mallia, mitä ei todellakaan olisi löytynyt.

Siitä olen samaa mieltä, että tätä tilannetta tulee koko ajan tarkkailla ja seurata esimerkiksi yritystoiminnan osalta, että meidän kustannuskilpailukykyimme ei romahda, ettei käy niin, että kun muut maat porskuttavat, Suomi tipahtaisi keltasta tai jotkut tuotannot menisivät kokonaan alas. Myöskin sitä viestii täytyy viedä eteenpäin, että tehdään näille ylisuurille voitoille yhdessä jotakin. EU:n puoleltahan siellä nyt on tulossa kattohintajärjestelmä, vähän veron tapaista, joka sitten tulisi kuitenkin kansallisesti jaettavaksi. Tämä on erityisen tärkeää, ettei käy niin, että meidän yrityksiltä kerätään ja jaetaan sitten Etelä-Euroopan köyhille. — Näin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

18.30 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Nämä esitykset pyrkivät lieventämään sähkön hinnannousun sekä inflaation vaikutuksia kotitalouksiin, ja ne itsessään ovat tärkeitä ja hyviä tavoitteita. Sähkön hinnannousu on aiheuttanut kuitenkin myös yrittäjille vakavia taloudellisia vaikeuksia. Monet yritykset ovat hätää kärsimässä sähkön korkean hinnan vuoksi. Tämän esityksen tavoitteena on alentaa sähkön kuluttajahintaa. Kuitenkin ehdotetun veromuutoksen vaikutukset hyödyttäisivät pääasiassa kotitalouksia, mutta eivät yrittäjiä, koska arvonnäisävero on arvonnäisäverovähennykseen oikeuttavaa toimintaa harjoittavissa yrityksissä läpikulkuera. Kun veroton hinta ei alene, se ei auta yrittäjiä.

Sähkön hintakehitykseen liittyy paljon epävarmuuksia, ja siksi olisi hyvä miettiä tämän lisäksi myös muita keinoja sähkön hinnannousun vaikutuksen hillitsemiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt totean, että on neljä puheenvuoroa ja kymmenen minuuttia aikaa. Jos halutaan tämä asia nyt loppuun asti käsitellä, niin mielellään tiiviitä puheenvuoroja. — Edustaja Strand, olkaa hyvä.

18.31 Joakim Strand r: Tack, ärade talman! Vi behandlar alltså bland annat en sänkning av momsens på el från 24 till 10 procent för tiden 1.12 till 30.4 — ett alldeles utmärkt förslag som ministern och regeringen ska ha ett varmt tack för, och det är någonting som vi också behandlade redan på svenska riksdagsgruppens sammarmöte. Vi måste göra allt vi kan för att hjälpa hushållen under den här vintern som kommer, och jag tror att vi har alla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2022 vp

möjligheter att också på ett mycket gott sätt kunna dämpa den smäll som vi nog har framför oss i vinter.

Edustaja Kalmari puhui hyvin. Itselleni tuli myös vähän tämmöinen déjà-vu-fiilis näistä koronatuista, kun niitä talousvaliokunnassa väännettiin ja rakennettiin erilaisia tukipaketteja hyvissä ajoin muun muassa majoitus- ja ravintola-alalle. Mutta siinäkin mielessä tuli hieman déjà-vu:ta, että opposition suunnalta aina huudettiin, että liian pieniä tukia, että pitäisi olla isompia ja isompia tukia, vaikka satoja miljoonia meni, ja sitten kun tultiin saliin, oltiin taas huolissaan velanotosta. Ehkä olisi kiva kuulla myös hieman lähemmin, kun edustaja Niikko viittasi muihin maihin ja niihin miljardipaketteihin, kuinka monella miljardilla Suomen tulisi vielä tässä tukea näitä hyviä kohteita ja mistä rahat.

Tässä ihan lyhyesti vielä voisin viitata näihin yhteyksiin, kun puhuttiin joukkoliikenteestä. Sitä löytyy kyllä ympäri maata, ja ennen kaikkea tietenkin nämä lentoyhteydet maailmalle ovat aivan avainasemassa sen suhteen, että päästään sitten myymään niitä ympäristöystävällisiä cleantech- ja energiajärjestelmiä ja sitä kautta tuomaan vientieuroja ja sitä kautta veroeuroja hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi.

Mutta säästetään aikaa ja lopetetaan tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

18.33 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Ymmärrän toki, että hallituksen edustajat puolustavat hallituksen ja ministerin esitystä ja kehuvat, että tämä on erinomainen esitys. Tämä on hyvä ja oikea askel, ministeri Saarikko, mutta aivan riittämätön askel. Nyt esimerkiksi, kun täällä edustajat Kalmari ja Könttä puhuivat siitä huolesta yrittäjiä kohtaan, että pitää seurata yrityksiä, miten ne selviävät, ja tarkkailla heidän toimintaedellytyksiään ja pärjäämistä, ei tämä selviäminen ja seuraaminen riitä, ikävä kyllä. Miettikää nyt, jos Saksa esimerkiksi laittaa sen suunnittelemansa 200 miljardia tukea tuonne markkinoille, niin millä tavalla se vaikuttaa niitten yritysten kilpailukykyyn. Tämän kriisin jälkeen saksalaiset yritykset tulevat dominoimaan markkinoita Euroopassa entistä enemmän ja suomalaisten yritysten kilpailukyky tulee entisestään heikkenemään, ja tämän takia hallituksen olisi pitänyt tehdä tukipaketti, hätäapupaketti yrityksille ennen kaikkea, että täällä vielä jotain tuotantoa säilyy tämänkin sähkökriisin jälkeen.

Nämä toimenpiteet myös kuluttajille ovat täysin riittämättömiä. Esimerkiksi kotitalousvähennys on 2 000 eurosta 6 000 euroon olevan sähkölaskun välillä, ja se on enintään 2 400 euroa per veronmaksaja, jonka voi saada koko tämän tuen ajalta, ja miettikää, kun sähkölasku hyvin helposti voi olla sen tuhat euroa kuussa nytten — varsinkin niillä henkilöillä, joilta on irtisanottu sopimukset niistä yhtiöistä, kuten Kokkolan Energiasta. Heidät on potkittu pois etsimään uusia sopimuksia. He ovat saaneet vain pörssisähkösopimuksia. He eivät saa enää määräaikaista sopimuksia, ainakaan järkevällä hinnalla. Miten he tulevat tällä tuella, tällä tukipaketilla, mitä täällä on esitetty, selviämään tämän talven yli? [Leena Meri: Eivät mitenkään!]

Arvoisa ministeri Saarikko, haluatteko te köyhdyttää suomalaiset kotitaloudet tällä esityksellä, koska tämä ei ole riittävä? Sen tähden olisin odottanut edes kohtuutta siinä, että olisitte poistaneet joko kokonaan tai hyvin minimiin tämän arvonlisäveron, myös sähkönsiirron osalta. Nyt tällaista ei tehty, ja tämä ei tule, ikävä kyllä, ainakaan perussuomalaisil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2022 vp

le kelpaamaan. Me olemme todella pettyneet siihen, arvoisat hallituksen edustajat, että te ette parempaan pystyneet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.35 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Marttinen täällä kysyi, miksi tämä joukkoliikenteen alvialennus on myös ulotettu koskemaan lentoliikennettä. Kerron sen: syy on se, että tätä alvialennusta ei ollut mahdollista toteuttaa ilman, että siinä on mukana myös lentoliikenne. Se ei ole kuitenkaan merkittävä osa tästä tuesta — huoli pois, edustajakollegani. Suurin osa tästä tuesta, yli 80 prosenttia, menee joukkoliikenteelle, eli se kohdentuu loppujen lopuksi aika hyvin. Silloin kun on kiire, kun me hoidetaan kriisejä, nämä instrumentit eivät ole täydellisiä. Haluaisin kysyä teiltä: olisitteko te jättäneet tämän teemmättä?

Nämä HSL:n ongelmat liittyen tähän maksujärjestelmään ovat aitoja, ja toivon, että ne pystytään ratkomaan. HSL on Helsingin seudulla, pääkaupunkiseudulla, merkittävä joukkoliikennetoimija — tai Suomen tasollakin itse asiassa. Mutta muistuttaisin kuitenkin, edustaja Marttinen, että muuallakin Suomessa on joukkoliikennettä. Tämä alvialennus hyödyttää niitä erittäin paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt mahdollisuus tiiviisiin puheenvuoroihin. — Olkaa hyvä, edustaja Marttinen.

18.36 Matias Marttinen kok: Arvoisa, kunnioitettu herra puhemies! Hyvin tiiviisti. Täällä edustaja Könttä kyseli tai viittasi puheenvuorossaan myös allekirjoittaneeseen, ja totta kai maakunnan kansanedustajana tietysti tuen täysin sitä, että meillä lentoyhteydet toimivat ja maakunnista pääsee maailmalle. Ehkä oma huomioni liittyi ennen kaikkea siihen, että nyt, kun meillä on kuitenkin aika paljon verovaroin tuettua liikennettä käynnissä, se tuki tulee sitten ikään kuin kahta kautta, koska se valuu myös sitten alvin kautta näihin lip-puhintoihin.

Pointtini oli siis se, herra puhemies, että tässä tapauksessa jäin pohtimaan, olisiko kuitenkin rajatumpi, suora tuki joukkoliikennetoimijoille ollut se tapa, miten tämä olisi kannattanut, edustaja Pitko, toteuttaa. Kuten tässä sanoin jo aikaisemmin, emme vastusta sitä, että joukkoliikennettä tuetaan, vaan lähinnä pohdin sitä — kuten totesin puheenvuorossani aikaisemmin — että näissä määräaikaississa veronkevennyksissä on aika paljon ongelmia, ja tätä käymme läpi nyt sitten verojaoston käsittelyssä. Mutta tämä ensimmäinen osio, mi-hin muun muassa edustaja Niikko viittasi sähköän alvin osalta, on siis erittäin hyvä, ja sitä kokoomuksessa tuemme erittäin lämpimästi, mutta toiselta osalta sitten työ vielä jatkuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri, olkaa hyvä, kolme minuuttia.

18.38 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, puhemies ja kollegat, keskustelusta ja eduskunnassa selvästi vallitsevasta yksituumaisuudesta siitä, että poikkeuksellisen energiakriisin ja poikkeuksellisen korkean inflaation aikana kotalouksia on tuettava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2022 vp

Täällä keskustelussa nousi esiin esityksen toinen kokonaisuus — taloudellisesti merkitykseltään pienempi, mutta periaatteellisenä keskusteluna iso — mitä ja millä tavoin yhteiskunta haluaa tukea, eli tämä henkilöliikenteeseen kohdistuva määräaikainen veroale.

Meidän käsityksemme mukaan tämä toimeenpano-ongelma, joka liittyy tämän esityksen hyödyttävyyteen varsinaisissa lipunhinnoissa, rajautuu kyllä koskemaan lähinnä vain HSL:ää. Eli muut henkilöliikenteen toimijat — maakunnassa, eri puolilla olevat muut liikenneyhtiöt tai muut liikennemuodot, kuten juna, raideliikenne tai lentoliikenne — pystyisivät tämän järjestelmiinsä ajamaan sisään myös määräaikaisena toimenä ja sitä kautta kyllä tämän toimeenpanemaan. Toivotaan, että HSL:n osaltakin tämä nyt saadaan ratkaistua, koska olen ymmärtänyt, että ikään kuin poliittisena prioriteettina moni näki nimenomaan tämän HSL:n tukemisen tässä erityisen tärkeänä. Itse tietenkin katson mielelläni kysymystä koko Suomen näkökulmasta.

Täällä on nostettu esiin myös aivan perustellusti yritysten tilanne, ja kyllä, yhtä totta on myös se, että niin Saksa kuin moni muu EU-maa on päättänyt tukemaan myös yrityksiä energiakriisin keskellä, ei pelkästään kotitalouksia. Saksan 200 miljardin paketti toki koskee useampaa vuotta, mutta se on merkillepantavaa ja kertoo isosta politiikan linjanmuutoksesta ja vahvistuvasta valtion roolista EU-kokonaisuudessa. Se on asia, jota Suomessa on syytä nyt miettiä tarkoin. Itse ajattelen niin, että huoltovarmuuden kannalta kriittisiin aloihin tulee suhtautua erityisellä kiinnostuksella ja erityisellä tarkkaavaisuudella, ja sitten ikään kuin laajempi yritysten kokonaisuus on vielä asia erikseen.

Vaikka totean, että nämä esitykset ovat määräaikaisia — ja se on oikein, ne on tehty muutamaksi kuukaudeksi, ja se vastaa myös Euroopan keskuspankin suositusta jäsenvaltioille siitä, että tukien olisi oltava hyvin kohdennettuja ja määräaikaisia — joudun samalla toteamaan, että on mahdollista, että tämä energiakriisi jatkuu pidempään. Kysymys on saatavuusongelmista, fossiilisesta irtaantumisesta, Venäjään pesäeron tekemisestä, ja tämä jättää jälkensä. Se on energiamurros, joka on liikkeellä, ja voi olla, että me emme hetkeen näe sellaisia verrattain edullisia sähkönhintoja, joihin suomalaiset saivat onneksi pitkän aikaa tottua.

Ja vielä viimeimmäksi: Erityisesti edustaja Niikko kunnostautui tässä keskustelussa voimakkaalla hallituksen arvostelulla. Kun oikein arvostelee, niin sitten joutuu myös vastaamaan siihen kysymykseen, mitä tekisi itse toisin. Puolueenne arvostelee toistuvasti hallitusta velkaantumisesta. [Puhemies koputtaa] Esitätte aina vaihtoehdoksi maahanmuuton, joka on ehtymätön sampo kaiken mahdollisen rahoittamiselle. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Jos ajatte paljon suurempia tukia kotitalouksille ja yrityksille, [Puhemies: Kiitoksia!] niin kertokaa, kollegat hyvät, mistä te silloin sen sitten rahoitatte.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Meri, poistittekko puheenvuoronne? Ette poistanut. Selvä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.41.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.16.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 10 käsittelyä.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.